

Brüssel, 16. detsember 2025
(OR. en)

16923/25

DEVGEN 240
FIN 1566
ACP 138
RELEX 1702

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Teema: Vastastikku kasulike partnerluste edendamine parema rahastamise, soolise võrdõiguslikkuse, ülemaailmse tervishoiu ja kaubanduse kaudu – nõukogu järelused (15. detsember 2025)

Delegatsioonidele edastatakse lisas 15. detsembril 2025 toimunud nõukogu 4145. istungil heaks kiidetud nõukogu järelused, milles käsitletakse vastastikku kasulike partnerluste edendamist parema rahastamise, soolise võrdõiguslikkuse, ülemaailmse tervishoiu ja kaubanduse kaudu.

Nõukogu järeldused vastastikku kasulike partnerluste edendamise kohta parema rahastamise, soolise võrdõiguslikkuse, ülemaailmse tervishoiu ja kaubanduse kaudu

(Ilma et see piiraks järgmise mitmeaastase finantsraamistiku üle peetavaid läbirääkimisi)

Rahvusvaheliste partnerluste rahastamine

1. Nõukogu tunnistab, et rahvusvahelistesse partnerlustesse investeerimise tulemuseks on tugevam, turvalisem, vastupanuvõimelisem ja ülemaailmselt rohkem ühendatud Euroopa ning et rahvusvaheliste partnerluste rahastamine jääb ELi ülemaailmse tegevuskava ja välispoliitiliste eesmärkide nurgakiviks. ELi rahvusvahelised partnerlused toetavad kestlikku majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnaalast arengut partnerriikides peamise eesmärgiga kaotada vaesus, aidata säilitada reeglitel põhinevat maailmakorda ja edendada Euroopa huve kooskõlas jõukat ja konkurentsivõimelist Euroopat käsitleva ELi strateegilise tegevuskavaga aastateks 2024–2029. Nõukogu rõhutab, et EL on pühendunud sellele, et jääda kestliku arengu saavutamisel ning vastastikku kasulike partnerluste loomisel usaldusväärseks, väärtuspõhiseks ja stabiilseks partneriks.
2. Nõukogu tuletab meelde ELi ja selle liikmesriikide võetud kohustust viia ellu kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja saavutada selle 17 kestliku arengu eesmärki, samuti Pariisi kokkuleppe eesmärgid ning Kunmingi-Montréal'i üleilmse elurikkuse raamistiku ja tulevikupakti eesmärgid ja sihid.
3. EL jätkab koostööd partnerriikidega, et pakkuda arengukoostöö kaudu asjakohaseid lahendusi lühikeses ja pikas perspektiivis, sealhulgas ELi strateegia „Global Gateway“ ja selle 360 kraadi lähenemisviisi kaudu. Vastastikku kasulike partnerluste loomine nõuab ulatuslikku ja sisulist koostööd arengukoostöö, kaubanduse ja investeringute ning poliitilise ja julgeolekualase dialoogi kaudu, tunnistades, et esmane vastutus oma riigisisese arengu eest lasub partnerriikidel. Samuti tuleb tagada vastastikune täiendavus humanitaarabiga, arvestades humanitaarabi, arengu ja rahu vahelist seost. Tuleks välja töötada kestlikud lähenemisviisid, et saavutada arengu- ja rändepoliitika suurem sidusus kooskõlas ELi ja

rahvusvahelise õigusega, sealhulgas tegeledes kestlikul viisil ebaseadusliku rände algpõhjustega.

4. Liikudes edasi ja võttes arvesse 2025. aasta juunis ja juulis Sevillass toimunud neljanda arengu rahastamise rahvusvahelise konverentsi tulemusi, kordab nõukogu, kui oluline on kestliku arengu jaoks rahastamine ning kõigi olemasolevate avaliku ja erasektori, riigisiseste ja rahvusvaheliste rahastamisallikate tõhus kasutamine rahastamispuudujäägi katmiseks. Nõukogu rõhutab, kui oluline on teha tööd avaliku ja erasektori koordineeritud jõupingutuste ja uuenduslike rahastamismehhanismide nimel, tunnistades ametliku arenguabi katalüütilist rolli lisavahendite kaasamisel siseriiklike tulude kasutuselevõtmise, segarahastamise ja kestlike erainvesteeringute kaudu. Nõukogu rõhutab, kui oluline on toetada partnerriike sellise eelarvepoliitilise manööverdamisruumi loomisel, mida on vaja inimeste elu parandavate ja inimväärseid töökohti loovate investeeringute kiirendamiseks, tagades samal ajal võla jätkusuutlikkuse, edendades atraktiivseid investeerimistingimusi, kaasates erasektori ning võideldes korrupsiooni ja ebaseaduslike rahavoogude vastu.
5. Nõukogu kutsub üles tõhusalt rakendama rahvusvahelise finantsarhitektuuri, sealhulgas mitmepoolsete arengupankade reformi, et mobiliseerida rohkem rahalisi vahendeid kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks mitmepoolse süsteemi kaudu, mis on vähem killustatud ja tõhusam, mõjus ning praeguste ja tulevaste probleemide ja kriiside suhtes vastupanuvõimeline.
6. Nõukogu rõhutab, et ELi välisrahastamine peab olema eesmärgipärane ja toetama ELi ülemaailmset rolli muutavas maailmas, mida iseloomustavad haprus, strateegiline ja majanduslik konkurents, ebakindlus, kasvavad konfliktid ja püsivad kriisid. See peab võimaldama ELil tugevdada oma geopoliitilist ja geomajanduslikku mõju, järgida uut lähenemisviisi rahvusvahelise koostöö suhtes, tegeleda üleilmsete probleemidega ja aidata kaasa ülemaailmsete avalike hüvede pakkumisele, edendades väärtuspõhiseid ja vastastikku kasulikke partnerlusi. Lisaks peaks EL jätkuvalt etendama olulist rolli käimasolevas ÜRO-80 reformiprotsessis ja kaitsma reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda, mille keskmes on ÜRO. Samuti peab EL tagama, et ta ise kohandab oma pakkumist partnerriikide, sealhulgas vähim arenenud riikide, väikeste arenevate saareriikide ja ebakindlate riikide vajadustele ning töötab ühtsemalt Euroopa tiimi lähenemisviisi kaudu, rõhutades ELi delegatsioonide tähtsust ja rolli ning iga liikmesriigi suutlikkust anda sisuline panus partnerriikidele suunatud ühisesse Euroopa pakkumisse.

ELi ülemaailmse tervishoiu strateegia rakendamine

7. Nõukogu ter vitab esimest aruannet ELi ülemaailmse tervishoiu strateegia rakendamise kohta ning kinnitab taas ELi ja selle liikmesriikide juhtivat rolli ülemaailmse tervishoiu edendamisel koos partneritega, tuginedes solidaarsusele, inimlikkusele, võrdsusele, soolisele võrdõiguslikkusele ja inimõiguste kaitsmisele kõigi jaoks. Selles tunnistatakse, et haigused ületavad riigipiire ja neil võib olla sektoriülene mõju. Seetõttu on Euroopa terviseturbe, heaolu ja sotsiaal-majandusliku stabiilsuse seisukohast äärmiselt oluline, et kogu maailmas oleks juurdepääs kõigile olulistele tervishoiuteenustele ja usaldusväärsele tervisetabele. Seejuures tuleks tugineda ka terviseühatsuse põhimõttele, tunnistades inimeste, loomade ja keskkonna tervise omavahelist seotust ning kliimamuutuste kasvavat mõju ülemaailmsele tervishoiule.
8. Nõukogu kinnitab ELi ülemaailmse tervishoiu strateegia strateegilist tähtsust ja selle kolme peamist prioriteeti, mis keskenduvad tervisele ja heaolule, tervishoiusüsteemide tugevdamisele ja üldisele tervisekindlustusele ning terviseohtude vastu võitlemisele, samuti võrdse juurdepääsu tagamisele kvaliteetsetele tervishoiuteenustele, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning seonduvatele õigustele, nagu on sätestatud Euroopa uues arengukonsensuses. Nõukogu on rahul käimasoleva tööga järelmeetmete, tulemuste ja mõju tervikliku raamistiku loomiseks.
9. EL ja selle liikmesriigid annavad märkimisväärse panuse ülemaailmse tervishoiu parandamise meetmete ja partnerluste kaudu eri sektorites ja kõigil tasanditel. See hõlmab vaktsiinide ja ravimite üldise kättesaadavuse ning tervisetehnoloogia kättesaadavuse edendamist, järgides rahvusvahelisi norme. See hõlmab ka võitlust nakkushaiguste ja mittenakkuslike haiguste vastu, eelkõige tehes olemasolevate võimaluste piires sisulist koostööd Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) ja muude ÜRO üksustega, sealhulgas UNFPA, UNAIDS ja UNICEF, samuti peamiste ülemaailmsete tervishoiualgatuste ja - mehhanismidega, nagu ülemaailmne vaktsineerimise ja immuniseerimise liit, ülemaailmne AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fond, ülemaailmne poliomüeliidi likvideerimise algatus (GPEI), Unitaid, Rahvusvaheline Vaktsiiniinstituut (IVI) ja pandeemiafond. Nõukogu rõhutab vajadust jätkuva kestliku rahastamise järele kooskõlas asjakohaste kohandamis- ja prioriseerimisprotsessidega, samuti vajadust suurema vastutuse ja läbipaistvuse, parema valmisoleku ja digitaalsete tervishoiulahenduste kasutamise järele, et tugevdada ülemaailmseid tervishoiusüsteeme.

10. Nõukogu kutsub ELi ja selle liikmesriike üles jätkama ELi ülemaailmse tervishoiu strateegia rakendamist ning tagama selle jätkuva asjakohasuse muutuvale ülemaailmsel tervisemaastikul ja ülemaailmse terviseturbe jaoks. See hõlmab kollektiivse mõju tugevdamist ülemaailmse ja piirkondliku osalejana, sealhulgas strateegia „Global Gateway“ ja Euroopa tiimi algatuste kaudu, andes konstruktiivse panuse ülemaailmse tervishoiustruktuuri reformikavadesse, sealhulgas Lusaka tegevuskavasse ja WHO prioriteetide muutmise protsessi, ning pannes suurt rõhku tihedale koostööle kõigi osalejate vahel, et suurendada tõhusust ja edendada koostöid. Nõukogu on jätkuvalt mures selle pärast, et ülemaailmse tervishoiu rahastamise järsk vähendamine tekitab märkimisväärset negatiivset mõju ülemaailmsele terviseturbele ja tervisenäitajatele maailma mõnedes kõige tõrjutumates kogukondades. Sellega seoses rõhutab nõukogu, kui oluline on tagada, et EL kohaneks uue keskkonnaga, sealhulgas vajaduse korral prioriteete ja fookust muutes, püüdes samal ajal säilitada meetmeid, millega tagada tervisealane võrdsus kõige kõrvalejäetumatele. Nõukogu kinnitab taas ELi kindlat pühendumust teha koostööd kõigi sidusrühmadega, sealhulgas WHOga, mis on ülemaailmse terviseturbe struktuuri keskmes, et edendada ELi ülemaailmse tervishoiu strateegiat ja teha ühiselt täiendavaid edusamme.

Soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskava hindamine

11. Nõukogu võtab teadmiseks ELi soolise võrdõiguslikkuse kolmanda tegevuskava (GAP III) sõltumatu hindamise tulemused. Hindamine kinnitab komisjoni ja Euroopa Liidu kõrge esindaja poolt vastu võetud ja eesistujariigi järeldustes heaks kiidetud GAP III strateegilist tähtsust ning selle rolli soolise võrdõiguslikkuse strateegilise tähtsuse jätkuval märkimisväärsel suurendamisel ELi välistegevuses. Kuna soolise võrdõiguslikkuse ning naiste ja tütarlaste õiguste, sealhulgas nende seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste suhtes on kogu maailmas enneolematult suur vastuseis, kinnitab nõukogu taas oma pühendumust soolise võrdõiguslikkuse, naiste mõjuvõimu suurendamise ning seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste edendamisele kogu maailmas, nagu on sätestatud Euroopa uues arengukonsensuses, ning koostöös partnerriikide valitsuste, kodanikuühiskonna ja erasektoriga.

12. EL on jätkuvalt pühendunud edendama, kaitsma ja järgima kõiki inimõigusi ning rakendama täies mahus ja mõjusalt Pekingi tegevusprogrammi ning rahvastiku ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammi ning nende läbivaatamiskonverentside tulemusi; samuti on selles vallas ELi tähelepanu all endiselt seksuaal- ja reproduktiivtervis ning seonduvad õigused. Seda silmas pidades kinnitab EL taas kindlat pühendumust edendada, kaitsta ja järgida iga inimese õigust omada täielikku kontrolli ning otsustada vabalt ja vastutustundlikult oma seksuaalsuse ning seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud küsimuste üle ilma diskrimineerimise, sunni ja vägivallata. EL rõhutab samuti vajadust tagada üleüldine juurdepääs kvaliteetsele ja taskukohasele igakülgsele seksuaal- ja reproduktiivterviselasele teabele ja haridusele, sealhulgas põhjalikule seksuaalkasvatusele, ning tervishoiuteenustele.
13. Nõukogu tunnustab neljanda soolise võrdõiguslikkuse tegevuskava (GAP IV) ettevalmistamist [komisjoni ja Euroopa Liidu kõrge esindaja poolt]. GAP IV peaks konkreetsete eesmärkide seadmisega näitama jätkuvat pühendumust ja juhtrolli. GAP IV peaks jätkama soolise võrdõiguslikkuse ning seksuaal- ja reproduktiivtervis ning seonduvate õiguste edendamist vastavalt Euroopa uuele arengukonsensusele, samuti kõigi naiste ja tütarlaste ning LGBTI-inimeste õiguste edendamist ümberkujundavate lähenemisviiside kaudu, milles käsitletakse soolise ebavõrdsuse algpõhjuseid, mitmekordse ja läbipõimunud diskrimineerimise vorme ning kohaldatakse inimõigustel põhinevat lähenemisviisi. GAP IV peaks aitama luua turvalist keskkonda naissoost inimõiguste kaitsjatele ja LGBTI-inimestele. GAP IV peaks samuti jätkama võitlust sooliste stereotüüpide, soolise ebavõrdsuse algpõhjuste ning naiste ja tütarlaste diskrimineerimise vastu, pöörates erilist tähelepanu kõige ebasoodsamas olukorras olevatele isikutele, sealhulgas puuetega inimestele. GAP IV peaks tuletama meelde ELi võetud kohustust toetada naiste ja noorte võrdset, täielikku, tõhusat ja sisulist osalemist ja juhtimist kogu nende mitmekesisuses ning kõigis avaliku ja poliitilise elu valdkondades ja tasanditel vastavalt ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskavale (2020–2027), kõigi naiste ja tütarlaste majanduslike ja sotsiaalsete õiguste tugevdamist, naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava rakendamist ning seksuaalse ja soolise vägivalla kõigi vormide kaotamist. Kõik need kohustused peaksid jätkuvalt kajastuma ELi välistegevuse rahastamisvahendites.

Aastaruanne ELi arenguabi eesmärkide kohta

14. Nõukogu tervitab komisjoni iga-aastast analüüsi ELi arenguabi eesmärkide kohta ja soovib esitada Euroopa Ülemkogule järgmise aruande.
- a) 2024. aastal andsid EL ja selle liikmesriigid 42% ülemaailmsest ametlikust arenguabist¹ ning tugevdasid seeläbi jätkuvalt oma juhtrolli ülemaailmses kestliku arengu alases tegevuses sellega, et olid maailma suurimad ametliku arenguabi andjad.
 - b) ELi kollektiivne ametlik arenguabi² moodustas 2024. aastal 0,50% ELi kogurahvatulust (88,7 miljardit eurot). See on vähem kui 2023. aastal, mil see moodustas 0,56% ELi kogurahvatulust (95,5 miljardit eurot).
 - c) ELi kollektiivne ametlik arenguabi vähim arenenud riikidele³ moodustas 2023. aastal 0,12% ELi kogurahvatulust (20,0 miljardit eurot). See on rohkem kui 2022. aastal, mil see moodustas 0,10% ELi kogurahvatulust (15,3 miljardit eurot).
15. Nõukogu innustab jätkuvalt kõiki liikmesriike tegema edusamme, et saavutada oma individuaalsed eesmärgid ning ELi ühine kohustus eraldada 2030. aastaks ametlikuks arenguabiks 0,7% kogurahvatulust⁴ ja ametlikuks arenguabiks vähim arenenud riikidele 0,20%. Samuti innustab nõukogu liikmesriike tagama, et asjakohane osa nende ametlikust arenguabist, näiteks 10%, eraldatakse humanitaartegevusele, tuginedes olemasolevatele humanitaarvajadustele.

¹ OECD arenguabi komiteelt saadud esialgse teabe põhjal 2024. aasta ametliku arenguabi andmete kohta. Ülemaailmne ametlik arenguabi on siin määratletud nii, et see hõlmab ELi kollektiivset ja kõigi teiste OECD-le aru andvate OECD arenguabi komiteesse kuuluvate ja mittekuuluvate riikide antavat ametlikku arenguabi.

² OECD arenguabi komiteelt saadud esialgse teabe põhjal 2024. aasta ametliku arenguabi andmete kohta. ELi kollektiivset ametlikku arenguabi mõeldakse toetusekvivalendi alusel ning see kujutab endast summat, mille saamiseks liidetakse kokku ELi liikmesriikide ametlik arenguabi ning ELi institutsioonide antava ametliku arenguabi see osa, mis ei tule liikmesriikidelt ega ELi-välistelt rahastajatelt, näiteks Ühendkuningriigilt.

³ OECD arenguabi komiteelt saadud 2023. aasta ametliku arenguabi andmete põhjal. ELi kollektiivne ametlik arenguabi vähim arenenud riikidele hõlmab ELi liikmesriikide kahepoolse ametliku arenguabi netosummat vähim arenenud riikidele, arvestuslikku mitmepoolse ametliku arenguabi netosummat vähim arenenud riikidele ja piirkondliku ametliku arenguabi netosummat, mille teadaolevad kasusaajad on vähim arenenud riigid, samuti ELi institutsioonide piirkondliku ametliku arenguabi netosummat, mille teadaolevad kasusaajad on vähim arenenud riigid (v.a Ühendkuningriigi osa).

⁴ ELiga pärast 2002. aastat ühinenud liikmesriigid võtsid kohustuse suurendada oma ametlikku arenguabi 0,33%-le kogurahvatulust.

16. Nõukogu kinnitab ELi valmisolekut aidata aktiivselt kaasa rahvusvahelise arengukoostöö ja humanitaarsüsteemi kujundamisele, mis on täielikult valmis tegelema praeguste ülemaailmsete probleemidega. Sellega seoses kutsub nõukogu üles looma rahvusvahelisi partnerlusi, mis kasutavad tõhusalt kõiki kestliku arengu rahastamisallikaid, sealhulgas ametlikku arenguabi ja muid allikaid, et optimeerida ressursside mõju ja toetada partnerriikide, sealhulgas vähim arenenud ja ebakindlas olukorras olevate riikide arengukavasid. Nõukogu rõhutab, kui oluline on mõju parem ja süstemaatilisem mõõtmine, samuti kaasav andmete kogumine ja läbipaistev aruandlus kõigi ametlike rahastamisallikate, sealhulgas erasektorist kaasatud vahendite kohta OECD kreditoride teavitussüsteemi (eelkõige ametlik arenguabi), kestliku arengu ametliku kogutoetuse (TOSSD) või rahvusvahelise abi läbipaistvuse algatuse (IATI) kaudu.

Euroopa Kontrollikoja eriaruanne kaubandusabi kohta

17. Nõukogu on rahul Euroopa Kontrollikoja eriaruandega nr 17/2025 ning tunnustab komisjoni kontrollikoja soovitude heakskiitmise eest. Nõukogu nõustub üldjoontes komisjoni vastustega kontrollikoja aruandes esitatud järeldustele ja soovitudele.
18. Kaubandusabi on arengu rahastamise oluline osa ja kooskõlas strateegiaga „Global Gateway“ ning seda antakse muu hulgas majandustaristusse investeringute tegemise ja tootmisvõimekuse arendamise kaudu. EL ja selle liikmesriigid on jätkuvalt maailma suurimad kaubandusabi andjad, olles 2022. aastal andnud kollektiivselt ligikaudu 22,2 miljardit eurot, mis on 36% kogu kahe- ja mitmepoolsetest allikatest pärit kaubandusabist.
19. Nõukogu kinnitab, et EL on jätkuvalt pühendunud partnerriikide toetamisele kaubandusega seotud takistuste kõrvaldamisel, nende kaubandussuutlikkuse suurendamisel ning rahvusvaheliste kaubandusnormide üle läbirääkimiste pidamisel ja nende kohaldamisel, piirkondliku integratsiooni protsesside toetamisel ning sellise taristu rajamisel, mida nad vajavad rahvusvahelisse kaubandussüsteemi integreerimiseks. Nõukogu kordab samuti oma pühendumust toetada kaubandust ja investeringuid soodustavat keskkonda, et edendada vastastikku kasulikke partnerlusi ja kestlikku arengut, tõdedes, et vähim arenenud riikide puhul on vaja võtta sihipärasemaid meetmeid.